

หากค่ำคืนหนึ่ง
ในฤดูหนาว
นักเดินทาง
คนหนึ่ง

อิตาลี
คัลวีโน

SE UNA NOTTE D'INVERNO
UN VIAGGIATORE

ITALO CALVINO

อีตาโล คัลวีโน

หากคำคืบหนึ่งในฤดูหนาว นักเดินทางคนหนึ่ง

บันรพรรณ ชานูประเสริฐ แปลจากต้นฉบับภาษาอิตาลี

ฉบับทดลองอ่าน

สำนักพิมพ์บทจร

แต่ ดานีเอเล ปงคีรอลี่

คุณกำลังจะเริ่มอ่านนวนิยายเรื่องใหม่ของ อิตาโล คัลวีโน หากคำคืน
หนึ่งในฤดูหนาว นักเดินทางคนหนึ่ง ทำให้สบาย รวบรวมสมาธิ สลัดความ
คิดอื่นออกไป ปล่อยให้โลกรอบกายเลือนหาย ถ้าปิดประตูเสียได้ก็ดี เพราะใน
ห้องโน้นโทรทัศน์มักเปิดอยู่เสมอ บอกคนอื่นไปทันทีเลย “ไม่ ฉันไม่อยากดู
โทรทัศน์!” พูดดัง ๆ เดี่ยวพวกเขาจะไม่ได้ยิน “ฉันกำลังอ่านหนังสือ! ไม่อยากให้
ใครรบกวน!” แต่เสียงดังสนั่นอย่างนั้นพวกเขาอาจไม่ได้ยิน พูดให้ดังขึ้นอีก
ตะโกนไปเลย “ฉันกำลังจะเริ่มอ่านนิยายเรื่องใหม่ของอิตาโล คัลวีโน!” หรือถ้าไม่
อยากบอก ก็ไม่ต้องบอก อย่าให้พวกเขามากวนใจคุณก็แล้วกัน

เลือกทำที่สบายที่สุด จะนั่ง เหยียดตัว คู้ตัว หรือนอน นอนหงาย นอน
ตะแคง นอนคว่ำ บนเก้าอี้ บนโซฟา บนเก้าอี้โยก บนเก้าอี้นอน บนเบาะนั่ง บน
เปลญวนถ้ามีเปลญวน บนเตียง แน่ละ หรือจะในเตียง จะเอาศีรษะลงในท่า
โยคะก็ได้ และแน่นอนว่าต้องถือหนังสือกลับหัว

เป็นความจริงว่าทำอ่านหนังสือที่ดีเล่มนั้นเราหาไม่พบ สมัยก่อนยืนอ่านกันหน้าแท่นวางหนังสือ ผู้คนยืนนิ่ง ๆ จมจิบ พักผ่อนกันเช่นนี้เมื่อเห็นดเห็น้อยจากการขี่ม้า ยังไม่เคยมีใครคิดจะทำหนังสือบนหลังม้า ทั้ง ๆ ที่ตอนนั้นคุณรู้สึกว่ามันน่าสนใจเมื่อนึกภาพคนนั่งอ่านหนังสือบนอานม้า มีหนังสือวางพียงแผงคอม้า หรืออาจจะแขวนอยู่ระหว่างหูม้าโดยใช้บังเหียนชนิดพิเศษ ทำสอดไว้ในโกลนคงต้องอ่านหนังสือสบายมาก ๆ การยกขาไว้เป็นเงื่อนไขประการแรกของการหาความสำราญจากการอ่านหนังสือ

เอาละ รออะไรอยู่ เหยียดขาออกไปสิ วางเท้าบนหมอนอิงเลย บนหมอนอิงสองใบ บนที่เท้าแขนของโซฟา บนปีกพนักของเก้าอี้ บนโต๊ะน้ำชา บนโต๊ะเขียนหนังสือ บนเปียโน บนลูกโลก ถอดรองเท้าออกก่อนถ้าอยากจะทำเท้าไว้ ถ้าไม่ยาก ก็ใส่กลับ ที่นี้ก็อย่ายืนถือรองเท้ามือหนึ่งถือหนังสือมือหนึ่งอยู่อย่างนั้นสิ

ปรับแสงไฟไม่ให้ตาล้า ทำเลียดอนนี้เลย เพราะพอคุณอ่านจนเพลินจะไม่มีทางขยับเขยื้อนตัวได้อีก พยายามอย่าให้หน้ากระดาษอยู่ในเงาจนตัวหนังสือดำพริตอยู่บนพื้นสีเทา เหมือนกันไปหมดราวกับฝูงหนู แต่ระวังอย่าให้แสงส่องตัวหนังสือจ้าเกินไป และสะท้อนบนกระดาษขาวอำมหิต กัดแทะเงาของตัวหนังสือเหมือนเวลาเที่ยงวันของภาคใต้ พยายามนึกไว้ให้หมดว่ามีอะไรบ้างที่จะกันไม่ให้คุณต้องหยุดอ่านกลางคัน บุหรี่วางไว้ใกล้มือหากสูบบุหรี่ยี่สิบห้าหรือด้วยมืออะไรอีก ต้องไปฉี่ไหม เอาละ ตัวคุณเองจะรู้

ใช้ว่าคุณจะหวังอะไรเป็นพิเศษจากหนังสือพิเศษเล่มนี้ คุณเป็นคนประเภทที่โดยหลักการแล้วจะไม่หวังอะไรจากอะไรแล้วทั้งนั้น มีคนมากมายทั้งแก่และอ่อนวัยกว่าคุณมีชีวิตอยู่กับการรอคอยประสบการณ์ไม่ธรรมดา จากหนังสือ ผู้คน การเดินทาง เหตุการณ์ต่าง ๆ และสิ่งที่จะเกิดขึ้นในวันพรุ่งนี้ แต่คุณไม่ คุณรู้ว่าสิ่งที่ดีที่สุดที่คาดหวังได้คือการหลีกเลี่ยงสิ่งที่เลวร้ายที่สุด นี่คือข้อสรุปที่คุณได้จากชีวิตส่วนตัวยาวรวมทั้งจากเรื่องทั่วไป และแม้กระทั่งเรื่องของโลก แล้ว

กับหนังสือละ ก็เพราะคุณกันมันออกจากทุกเรื่องนั่นเอง คุณจึงคิดว่าไม่ผิดที่จะให้ตัวเองได้สัมผัสความรื่นรมย์แห่งการรอคอยแบบยาววัยนี้ ในวงการที่มีขอบเขตจำกัดเช่นวงการหนังสือ ซึ่งคุณอาจจะโชคดีหรือโชคร้ายก็ได้ แต่ความเสี่ยงที่จะผิดหวังนั้นไม่รุนแรง

เออละ คุณเห็นในหนังสือพิมพ์ว่ามีหนังสือออกใหม่ชื่อ หากคำคืนหนึ่งในฤดูหนาว นักเดินทางคนหนึ่ง ของอิตาโล คัลวีโน ผู้ไม่มีหนังสือตีพิมพ์มาหลายปี คุณแวะไปซื้อที่ร้านหนังสือ คุณทำถูกแล้ว

คุณเห็นหน้าปกและชื่อหนังสือที่คุณหาตั้งแต่แรกมองผ่านกระจกหน้าร้าน คุณแกะรอยที่เห็นนี้ไป แหวกทางในร้านผ่านด่านอันแน่นหนาของหนังสือที่คุณยังไม่ได้อ่าน ซึ่งตีหน้าแครงมองคุณจากบนโต๊ะและบนชั้น พยายามจะขู่ขวัญคุณ แต่คุณรู้ว่าต้องไม่สะทกสะท้าน รู้ว่าหนังสือที่เรียงรายรวมอยู่กับหนังสือเหล่านั้นเป็นหมื่น ๆ ตารางเมตรคือ หนังสือที่คุณไม่ต้องอ่านก็ได้ หนังสือที่ทำขึ้นเพื่อการอื่นมิใช่เพื่ออ่าน หนังสือที่อ่านแล้วโดยไม่ต้องเปิดเพราะอยู่ในกลุ่มอ่านแล้วก่อนที่จะมีคนเขียน ดังนั้นคุณจึงผ่านกำแพงด่านแรกของป้อมปราการ แล้วถูกจู่โจมโดยกองทหารราบของหนังสือที่หากคุณมีหลายชีวิตคุณคงจะยินดีอ่านมันด้วยอย่างแน่นอน แต่น่าเสียดาย วันเวลาในชีวิตของคุณก็มีเท่านี้ คุณข้ามผ่านพวกมันไปอย่างฉับไว ไปอยู่ท่ามกลางแนวทหารของ หนังสือที่คุณตั้งใจจะอ่านแต่ต้องอ่านเล่มอื่น ๆ ก่อน หนังสือที่แพงเกินไปและรอซื้อตอนเขานำมาลดครึ่งราคาได้ หนังสือแบบเดียวกับข้างต้นและรอซื้อตอนพิมพ์ฉบับปกอ่อน หนังสือที่คุณอาจขอยืมจากใครสักคน หนังสือที่ใคร ๆ ก็อ่าน จนเหมือนกับว่าคุณก็พลอยได้อ่านไปด้วย คุณหลบหลีกการจู่โจมเหล่านี้ไปอยู่ใต้หอบปราการที่มีผู้คอยต้านทานคือ

หนังสือที่คุณตั้งใจว่าจะอ่านมานานแล้ว

หนังสือที่คุณตามหาไม่เจอมาหลายปี

หนังสือเกี่ยวกับเรื่องที่คุณกำลังทำอยู่ตอนนี้

หนังสือที่คุณอยากจะมีไว้ใกล้มือเพื่อต้องใช้

หนังสือที่คุณอาจเก็บไว้อ่านหน้าร้อนนี้

หนังสือที่คุณยังขาดสำหรับวางเรียงกับเล่มอื่น ๆ บนชั้น

หนังสือที่กระตุ้นความสงสัยใคร่รู้ของคุณขึ้นมาอย่างฉับพลันและรุนแรง ด้วยเหตุผลที่ฟังไม่ค่อยขึ้น

ที่นี้คุณก็ลดจำนวนอนันต์ของกองกำลังในสนามรบลงเหลือเป็นหน่วยเดียวได้ ซึ่งจริงอยู่ว่าเป็นหน่วยใหญ่มาก แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็เป็นจำนวนจำกัดได้ แต่แล้วความโล่งอกอันพอประมาณนี้ก็ถูกทำลายโดยหน่วยชุ่มโจมตีของหนังสือที่คุณอ่านนานแล้วและตอนนี้ก็น่าจะถึงเวลาอ่านอีกรอบ หนังสือที่คุณทำที่ว่าอ่านแล้วมาตลอด และคงถึงเวลาที่ต้องตัดสินใจอ่านจริง ๆ เสียที

คุณหลบซ้ายหลบขวาผ่านไปได้อย่างไวว่อง กระโจนเข้าไปในป้อมหนังสือใหม่ที่ผู้แต่งหรือไม่กี่เนื้อหาดึงดูดใจคุณ กระทั่งภายในที่มันนี้คุณก็ยังตีแนวต้านแตกอีก โดยแบ่งมันออกเป็นหนังสือใหม่ที่ผู้แต่งหรือเนื้อหาเรื่องไม่ใหม่ (สำหรับคุณหรือโดยทั่วไป) และหนังสือใหม่ที่ผู้แต่งหรือเนื้อหาเรื่องไม่เป็นที่รู้จัก (อย่างน้อยก็สำหรับคุณ) แล้วหาว่าอะไรคือเสน่ห์ของมันที่กำลังดึงดูดคุณอยู่ขณะนี้ โดยยึดความต้องการและความจำเป็นของคุณที่มีต่อความใหม่และไม่ใหม่ (ความใหม่ที่คุณหาในความไม่ใหม่ และความไม่ใหม่ที่คุณหาในความใหม่)

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เพื่อจะบอกว่า พอคุณกวาดตามองซื้อหนังสือที่วางแสดงอยู่ในร้านแล้ว คุณก็สาวเท้าตรงแนวไปที่กอง หากค่าคืนหนึ่งในฤดูหนาว นักเดินทางคนหนึ่ง ซึ่งเพิ่งออกจากโรงพิมพ์มาสด ๆ ร้อน ๆ คุณคว้ามาหนึ่งเล่ม แล้วถือไปที่เคาน์เตอร์ชำระเงิน เพื่อตีตราสิทธิความเป็นเจ้าของ

คุณเหลือบมองหนังสือที่อยู่แถวนั้นอีกครั้งด้วยสายตาขุ่นงง (หรือพูดให้ถูกต้อง หนังสือต่างหากที่มองคุณด้วยสีหน้าขุ่นงงเหมือนบรรดาสุนัขในกรงของ

สถานเลี้ยงสุนัขประจำเทศบาลเมืองมองเฟื่อนเดินตามสายจูงของนายที่มามาไถ่ตัวไป) แล้วคุณก็ออกจากร้าน

หนังสือที่เพิ่งตีพิมพ์ให้ความพึงพอใจชนิดพิเศษแก่คุณ ไม่ใช่แค่หนังสือเท่านั้นที่คุณพกติดตัวไป แต่ยังเป็นความใหม่ของมันด้วย ซึ่งอาจเป็นเพียงความใหม่ของวัตถุที่ออกจากจากโรงงานมาหมาด ๆ เป็นความงามแรกแย้มซึ่งหนังสือก็ใช้ระดับเรือนกายเช่นกัน และจะคงอยู่ไปจนกว่าปกจะเริ่มเหลือง ม่านหมอกควันจับขอบ ล้นล้นที่มุม ในฤดูใบไม้ร่วงเร็วไวของห้องสมุด ไม่สิ คุณหวังเสมอว่าจะเจอกับความใหม่แท้จริง ซึ่งเมื่อได้ใหม่ครั้งหนึ่งแล้วจะใหม่ตลอดไป การอ่านหนังสือที่เพิ่งออกทำให้คุณได้ครอบครองความใหม่นี้นับแต่วินาทีแรก โดยไม่ต้องตามไล่ล่าภายหลัง คราวนี้จะใช่หรือเปล่า ไม่แน่ ไปดูกันว่าเริ่มเรื่องอย่างไร

คุณอาจจะเปิดหนังสือตั้งแต่ในร้านแล้ว หรือทำเช่นนั้นไม่ได้เพราะมีรังไหมแห่งกระดาดแก้วห่อไว้ใช่หรือเปล่า ขณะนี้คุณยืนปะปนอยู่กับผู้คนบนรถเมล์ มือข้างหนึ่งโหนห่วงจับ เริ่มแกะห่อด้วยมือข้างที่ว่าง ท่าทางคล้าย ๆ ลิงลิงที่อยากจะปอกกล้วยและในเวลาเดียวกันก็ยึดเกาะกิ่งไม้ไว้ ข้อศอกคุณกำลังชนคนข้าง ๆ แน่ะ ขอโทษเสียหน่อยก็ดี

หรือบางทีคนขายอาจจะไม่ห่อหนังสือ แต่ใส่ถุงให้คุณมา แบบนี้ทำให้อะไร ๆ ง่ายขึ้น คุณอยู่หลังพวงมาลัยรถ ซึ่งจอดอยู่หน้าสัญญาณไฟจราจร คุณล้วงหนังสือออกมาจากถุง ฉีกพลาสติกใสที่หุ้มอยู่ออก เริ่มอ่านบรรทัดแรก ๆ ท่าตรกระหน้าใส่คุณ ไฟเขียวแล้ว คุณกำลังกิดขวางการจราจร

คุณอยู่ที่โต๊ะทำงาน วางหนังสือปะปนกับเอกสารของสำนักงานให้เหมือนว่าบังเอิญ ครั้นขยับแฟ้มแฟ้มหนึ่งเข้า ก็เห็นมันอยู่เบื้องหน้า คุณเปิดดูอย่างไม่ใส่ใจ สอกสองข้างเท้าโต๊ะ มือสองข้างกำหมัดยันขมับ ท่าทางคุณเหมือนกำลังตั้งใจตรวจสอบเอกสาร แต่ความจริงคุณกำลังสำรวจนวนิยายหน้าแรก ๆ คุณค่อย ๆ เอนหลังพิงพนัก ยกหนังสือขึ้นระดับจมูก โยกเก้าอี้ให้ทรงตัวอยู่บนสองขาหลัง ดึงลิ้นชักโต๊ะด้านข้างลิ้นชักหนึ่งออกมาเพื่อวางเท้า ตำแหน่งของเท้าขณะ

อ่านหนังสือเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด คุณเหยียดขาออกไปวางบนโต๊ะ บนแฟ้มเอกสารที่ยังไม่ได้สะสาง

นี่คุณไม่รู้ลึกหรือหรือว่ามันเป็นการไม่ให้เกิดริ้วรอย ไม่ใช่ไม่ให้เกิดริ้วรอยที่
คุณทำ (ไม่มีใครคิดจะไปตัดสินประสิทธิภาพในการทำงานของคุณหรอก เราคาด
เดาว่างานในความรับผิดชอบของคุณปกติแล้วก็คงจะอยู่ในระบบของกิจกรรมที่
ไม่เพิ่มพูนผลผลิต ซึ่งเป็นระบบที่กินพื้นที่ขนาดใหญ่ของเศรษฐกิจในประเทศและ
เศรษฐกิจโลก) แต่หมายถึงไม่ให้เกิดริ้วรอยต่างหาก ในทางกลับกัน จะยิ่งแย
่หนักหากด้วยความจำเป็นหรือด้วยใจรักคุณอยู่ในกลุ่มคนที่เห็นว่าการทำงาน
หมายถึงทำงานอย่างจริงจัง คือการทำให้สำเร็จ หรืออย่างน้อยก็ไม่เปล่า
ประโยชน์ต่อผู้อื่นนอกเหนือจากต่อตัวเอง ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา ถ้าเป็น
เช่นนั้นหนังสือที่คุณพกไปทำงานเสมือนเป็นเครื่องรางของขลัง ก็จะทำให้คุณ
ต้องเผชิญกับสิ่งล่อใจอยู่เป็นพัก ๆ แย่งเวลาครึ่งละสองสามวินาทีจากสิ่งที่คุณ
ต้องสนใจเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นสิ่งนั้นจะเป็นเครื่องเจาะรูบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หัวเตา
แก๊ส คันบังคับรถแทรกเตอร์ หรือคนใช้นอนหลับพักผ่อนอย่างสบายก็ตาม

เอาเป็นว่าคุณสะกดความใจร้อนไว้และรอไปเปิดหนังสือเมื่อกลับถึงบ้าน
แล้วดีกว่า ที่นี้จะได้ คุณอยู่ในห้องของคุณ จิตใจสงบ คุณเปิดหนังสือไปที่หน้า
แรก ไม่สิ ไปที่หน้าสุดท้าย คุณต้องการดูก่อนว่าหนังสือหนาแค่ไหน โชคดีว่าไม่
หนามาก บางทีนวนิยายเล่มหนา ๆ ที่เขียนกันอยู่ทุกวันนี้อาจจะขัดแย้งในตัวเอง
ก็มีมิติของเวลาได้แตกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยแล้ว เราไม่อาจใช้ชีวิตหรือคิดได้หากไม่ใช่
ในเสี้ยวส่วนของเวลา ซึ่งต่างก็เคลื่อนห่างไปตามวิถีของตนและลับหายในทันที
เราจะพบความต่อเนื่องของเวลาได้อีกก็แต่ในนวนิยายของยุคที่เวลาดูจะไม่หยุด
นิ่งแล้ว แต่ก็ยังไม่ระเบิด เป็นยุคที่กินเวลาราวหนึ่งร้อยปี แล้วก็จบแค่นั้น

คุณพลิกหนังสือไปมา กวาดตาอ่านข้อความบนปกหลังและบนปีกปก
เป็นข้อความทั่วไป ไม่บอกอะไรมากรึอย่างนี้ดีแล้ว ไม่มีสารที่สาระแน่มากลบ
สารที่หนังสือควรจะสื่อเองโดยตรง กลับสิ่งที่คุณควรจะค้นออกมาจากหนังสือ

ไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตาม แน่ละว่าการวนเวียนรอบหนังสือและอ่านข้างนอก ก่อนอ่านข้างในนี้เป็นส่วนหนึ่งของความพึงพอใจที่ได้รับจากหนังสือใหม่ แต่ความพึงพอใจนี้ก็เหมือนกับความพึงพอใจเริ่มแรกทั้งหลาย มันจะมีระยะเวลาพอเหมาะพอดีหากเราต้องการใช้เป็นตัวหลักไปหาความพึงพอใจที่มีเนื้อหนักว่า อันเกิดจากการเสพการกระทำ คืออ่านหนังสือ

แล้วทีนี้คุณก็พร้อมจะอ่านบรรทัดแรก ๆ ของหน้าแรก คุณเตรียมจะจับสำนวนไม่เหมือนใครของผู้แต่ง ไม่ คุณจับไม่ได้เลย แต่หากคิดดูดี ๆ ใครบอกล่ะว่านักเขียนผู้นี้มีสำนวนไม่เหมือนใคร ตรงกันข้าม เป็นที่รู้กันว่าเขาเป็นนักเขียนที่เปลี่ยนแปลงมากจากหนังสือเล่มหนึ่งไปอีกเล่มหนึ่ง เรารู้ว่าเป็นเขาก็ด้วยความเปลี่ยนแปลงนี้เอง แต่ว่าเล่มนี้ดูเหมือนจะไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขาเขียนมาแล้วทั้งหมดเลย อย่างน้อยก็เท่าที่คุณจำได้ น่าผิดหวังหรือเปล่า มาดูกัน อาจจะงงเล็กน้อยในตอนแรก เหมือนเวลามีคนมาปรากฏตัวอยู่เบื้องหน้าคุณ จากชื่อของเขาคุณได้ให้เขามีใบหน้าแบบหนึ่ง และตอนนี้ก็พยายามที่จะทำให้ลักษณะที่เห็นตรงกับลักษณะที่จำได้ แต่ไม่เป็นผล กระนั้นก็ตาม เมื่ออ่านต่อไปคุณก็เห็นว่าถึงอย่างไรหนังสือเล่มนี้ก็อ่าน เป็นเอกเทศจากสิ่งที่คุณคาดหวังจากผู้แต่ง หนังสือทำให้คุณสนใจใคร่รู้โดยตัวของมันเอง ความจริงเมื่อคิดดูดี ๆ คุณพอใจให้มันเป็นเช่นนั้นมากกว่า มาอยู่เบื้องหน้าสิ่งที่คุณยังไม่รู้แน่ชัดว่าคืออะไร

หากคำคืบหนึ่งในฤดูหนาว

นักเดินทางคนหนึ่ง

นวนิยายเริ่มเรื่องในสถานีรถไฟแห่งหนึ่ง หัวรถจักรกำลังพ้นควัน ลูกสูบปล่อยไอน้ำปกคลุมบทเปิดเรื่อง ควันบังบางส่วนของย่อหน้าแรก กลิ่นร้านอาหารประจำสถานีโชยมาในกลิ่นอายของสถานีรถไฟ ใครคนหนึ่งมองผ่านกระจกมัวก่อนจะเปิดประตูกระจกของบาร์เข้าไป หมอกปกคลุมทั่วไปหมด แม้กระทั่งภายในร้าน เหมือนมองจากดวงตาของคนสายตาสั้น หรือดวงตาที่ระคายด้วยผงถ่าน ความจริงแล้วสิ่งที่เป็นฝ้ามัวเหมือนกระจกของรถไฟเก่าคือหน้าต่างกระดาษหนังสือต่างหาก และควันก็จับบนประโยคต่าง ๆ ยามนั้นเป็นคำคืบฝนพรำ ชายผู้นั้นเข้าไปในบาร์ ปลดกระดุมเสื้อคลุมขึ้น ไอน้ำโอบรอบตัวเขา เสียงหวูดออกเดินทางไปตามรางรถไฟแวววาวด้วยน้ำฝนยาวไกลสุดสายตา

เสียงหวูดเหมือนของหัวรถจักรและไอน้ำกำลังพุ่งขึ้นจากเครื่องทำกาแฟที่ชายชราประจำเคาน์เตอร์บาร์อัดความดันคล้ายเป็นการส่งสัญญาณ หรืออย่างน้อยก็ดูเหมือนเป็นเช่นนั้นเมื่อพิจารณาจากประโยคต่อ ๆ มาในย่อหน้าที่สอง ซึ่งมีผู้เล่นไฟตามโต๊ะต่าง ๆ รวบไฟมาแนบอก แล้วหันไปทางผู้มาใหม่ด้วยการบิด

สามชั้น คือคอ ไหล่ และแก้มอู๋ ขณะที่บรรดาลูกค้าบริเวณเคาน์เตอร์ยกถ้วยขึ้น เป่าผิวหน้าของกาแฟด้วยริมฝีปากเผยอและดวงตาหรี ไม่ก็จิบเบียร์ลั่นแก้วและ รมั้ดระวังไม่ให้มันหกจนเกินเหตุ แมวโก่งหลัง พนักงานเก็บเงินปิดเครื่องคิด เงินเสียงดังกริ่ง สัญญาณต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมุ่งสื่อว่าสถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่เล็ก ๆ ในหัวเมือง ที่ซึ่งใครไปใครมาก็จะมีคนสังเกตเห็นทันที

สถานีรถไฟที่ไหนก็คล้ายกันหมด ไม่สำคัญอะไรนักหากดวงไฟจะส่องแสงไม่พ้นรัศมีอันพร่ามัวของมัน เพราะถึงอย่างไรคุณก็รู้จักจากบรรยากาศที่ดี มีกลิ่นของรถไฟลอยค้ำแม้อไฟทุกขบวนจะออกไปแล้ว กลิ่นพิเศษของสถานี หลังจากรถไฟเที่ยวสุดท้ายออกไปแล้ว แสงไฟในสถานีและตัวหนังสือที่คุณ กำลังอ่านเหมือนจะมีหน้าที่ลบสิ่งที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในม่านหมอกและความมืด ให้เลือนหายมากกว่าจะช่วยชี้บอก คำนี้ผมลงรถไฟที่สถานีแห่งนี้เป็นครั้งแรกในชีวิต แต่ก็รู้สึกเหมือนอยู่ที่นี้มานานชั่วชีวิตแล้ว เพราะผมเข้า ๆ ออก ๆ บาร์แห่งนี้ สุดกลิ่นชานชาลาแล้วไปสุดกลิ่นขี้เลื่อยเปียกในห้องน้ำ ซึ่งผสมกันเป็นกลิ่นเดียว คือกลิ่นของการรอคอย กลิ่นของตู้โทรศัพท์ตอนที่เราได้แต่เก็บเหรียญคืน เพราะหมายเลขที่โทรไปไม่มีสัญญาณแห่งชีวิต

ผมคือชายที่เดินกลับไปกลับมาระหว่างบาร์กับตู้โทรศัพท์ กล่าวอีกอย่าง คือ เราเรียกชายผู้นั้นว่า “ผม” คุณไม่รู้อะไรอื่นเกี่ยวกับเขา เช่นเดียวกับสถานี แห่งนี้ที่เราเรียกเพียง “สถานี” และพ้นจากนี้ก็มีเพียงสัญญาณไร้คำตอบของ โทรศัพท์ ซึ่งตั้งอยู่ในห้องมืดห้องหนึ่งของเมืองไกล ผมวางหูโทรศัพท์ รอฟังเสียง เศษเหล็กร่วงกราวลงมาตามลำคอโลหะ ก่อนจะกลับไปพลิกประตูกระจก แล้ว มุ่งตรงไปทางกองถ้วยที่วางอ่างไอน้ำให้แห้ง

เครื่องทำกาแฟเอสเปรสโซในร้านกาแฟประจำสถานีโอดอวดว่ามันเป็น ญาติกับหัวรถจักร เครื่องทำกาแฟในอดีตและปัจจุบันกับหัวรถจักรและหัวรถ จักรไฟฟ้าในอดีตและปัจจุบัน ผมได้แต่เดินไปเดินมาและหันรีหันขวางอยู่นั่นเอง ผมติดกับดัก กับดักที่อยู่นอกเหนือกาลเวลา ซึ่งบรรดาสถานีรถไฟวางไว้อย่าง

แม่นยำ ละอองถ่านยังลอยอยู่ในอากาศบริเวณสถานี แม้รถไฟทุกสายจะเปลี่ยนมาใช้ไฟฟ้ามานานหลายปีแล้ว และนวนิยายที่พูดถึงรถไฟและสถานีรถไฟก็ยิ่งอดที่จะถ่ายทอดกลิ่นควันนี้ไม่ได้ คุณอ่านมาสองหน้าแล้ว และคงถึงเวลาที่จะบอกคุณให้ชัดเจนเสียที่ว่า สถานีที่ผมลงจากรถไฟล่าช้านี้เป็นสถานีในกาลครั้งหนึ่งหรือเป็นสถานีในปัจจุบัน แต่ถ้อยความกลับยังดำเนินไปในความคลุมเครือและทึมเทา คล้ายอยู่ในดินแดนที่ไม่เป็นของใครเลยซึ่งมีประสบการณ์ร่วมที่น้อยที่สุดระวังให้สินะ ไม่ต้องสงสัยเลยว่านี่คือวิธีที่จะดึงคุณเข้าไปเกี่ยวข้อด้วยทีละน้อยๆ และจับคุณไว้ในเรื่องราวโดยที่คุณไม่รู้ตัว เพราะมันคือกับดัก หรืออาจเป็นไปได้ว่าผู้แต่งยังลังเล จะว่าไปก็เหมือนคุณนั่นแหละ คุณนักอ่าน คุณยังไม่แน่ใจนักว่าจะชอบอ่านแบบไหนมากกว่ากัน ระหว่างการไปถึงสถานีรถไฟเก่า ๆ ซึ่งทำให้คุณรู้สึกเหมือนได้ย้อนอดีต ได้ครอบครองสถานที่และวันเวลาที่สูญหาย กับการมีแสงกะพริบวิบวับ และเสียง ซึ่งทำให้คุณรู้สึกว่ามีชีวิตอยู่ในปัจจุบันในแบบที่ทุกวันนี้เราเชื่อว่าการมีชีวิตเป็นเรื่องน่ายินดี บาร์แห่งนี้ (หรือที่เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า “ร้านอาหารประจำสถานี”) อาจจะไม่เลือนรางและพร่ามัวเพราะมองจากสายตาของผมซึ่งลั่นและระคายเคืองก็ได้ ทั้งที่เชื่อว่าจะเป็นไปไม่ได้เลยที่มันจะสว่างจ้าด้วยแสงที่ฉายจากหลอดไฟสีเดียวกับสายฟ้าและสะท้อนจากกระจกไปสาดส่องจนเต็มทางเดินทุกซอกมุม และพื้นที่ไร้เงาแห่งนี้อาจท่วมท้นด้วยเสียงดนตรีที่ดังกระหึ่มออกมาจากเครื่องพิฆาตความเงียบซึ่งกำลังลั่นระรัว ส่วนเครื่องเล่นพินบอลรวมทั้งเครื่องเล่นเกมแข่งม้าและตามล่าคนต่างก็กำลังทำงาน และเงาหลากหลายก็แหวกว่ายอยู่ในความโปร่งใสของโทรทัศน์และของตู้เลี้ยงปลาเมืองร้อน ซึ่งมีฟองอากาศลอยขึ้นเพื่อสร้างความเปลติเปลลินให้ปลา และมือผมก็ไม่ได้ถือกระเป๋าเอกสารตุง ๆ และค่อนข้างลึกลับ แต่เห็นกระเป๋าเดินทางใบสีเหลี่ยมทำด้วยพลาสติกแข็งติดล้อเลื่อนเล็ก ๆ บังคับโดยคันเหล็กเคลือบโครเมียมพับได้

คุณนักอ่าน คุณคงคิดว่าผมจะส่งสายตาจากใต้หลังคาชานชาลาไปจับจ้องเข็มแหลมเหมือนหอกของนาฬิกาเรือนกลมแบบในสถานีเก่า ๆ ด้วยความพยายามอันไร้ผลที่จะให้มันเดินย้อนกลับ ย้อนกลับไปในสุสานแห่งกาลเวลาที่

ผ่านพ้นซึ่งนอนไร่ชีวิตอยู่ในวิหารแพนธีออนทรงกลมของพวกมัน แต่ใครบอกคุณล่ะว่าตัวเลขในนาฬิกาจะไม่โผล่หน้าออกมาจากหน้าปัดสีเหลี่ยม และผมเห็นเวลาแต่ละนาทิตกลงมาเหมือนคมมีดกิโยติน อย่างไรก็ตาม ผลสืบเนื่องคงไม่ต่างกันนัก ถึงแม้ผมจะเคลื่อนกายอยู่ในโลกเรียบสั่น แต่มือที่กุมหางเสือน้ำหนักเบาของกระเป๋าดัดล้อเลื่อนก็คงจะแสดงออกถึงการปฏิเสธภายในอยู่เหมือนเดิม รวากับว่ากระเป๋าคู่คล่องไบนั่นสร้างภาระอันน่าเหนื่อยล้าและไม่พึงประสงค์ให้ผม

คงต้องมีสิ่งผิดพลาดบางอย่างเกิดขึ้นกับผม ผมอาจเข้าใจอะไรผิด มาถึงที่หมายล่าช้า หรืออาจต่อรถไม่ทัน เป็นไปได้ว่าเมื่อมาถึงผมจะต้องติดต่อใครสักคน ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับกระเป๋าดำเดินทางที่ดูเหมือนจะสร้างความกังวลใจให้ผมมากใบนี้ ไม่ชัดเจนว่าเป็นเพราะผมกลัวว่าจะทำมันหาย หรือเพราะอยากจะสลัดมันไปให้พ้น ๆ เสียที สิ่งที่ดูเหมือนจะชัดเจนก็คือ มันไม่ใช่กระเป๋าดำธรรมดา ๆ ที่จะนำไปฝากที่จุดรับฝากกระเป๋าหรือแกล้งทำเป็นลืมทิ้งไว้ในที่פקผู้โดยสารได้ ป่วยการที่ผมจะดูนาฬิกา หากมีใครมารอผมเขาก็คงจะไปนานแล้ว ป่วยการที่ผมจะว่าวุ่นทวนทวนพยายามจะให้นาฬิกาและปฏิทินเดินถอยหลัง ด้วยหวังจะให้ตัวเองย้อนกลับไปในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ที่จะเกิดสิ่งที่ไม่สมควรเกิด หากผมต้องพบใครสักคนในสถานี่แห่งนี้ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับอะไรกับสถานี่แห่งนี้ เพียงแต่เขาต้องลงจากรถไฟขบวนหนึ่งแล้วต่ออีกขบวนหนึ่ง เช่นเดียวกับที่ผมควรจะทำ และเราสองคนคนใดคนหนึ่งต้องส่งมอบของบางอย่างให้อีกคน เป็นต้นว่าผมควรต้องมอบกระเป๋าดำเดินทางดัดล้อเลื่อนใบนี้ให้เขา แทนที่จะมาค้างอยู่กับผม และทำให้ผมแสบมือ ถ้าเช่นนั้นสิ่งเดียวที่ต้องทำก็คือพยายามสร้างการติดต่อที่สูญเสียไปนั้นขึ้นมาใหม่

สองครั้งแล้วที่ผมเดินออกไปโผล่หน้าไปที่ประตูบาร์ซึ่งอยู่ทางจัตุรัสที่มองไม่เห็น และแต่ละครั้งผนังแห่งความมืดก็ไล่ผมกลับเข้ามาในดินแดนสว่างไสวแห่งนี้ ซึ่งล่องลอยอยู่ระหว่างความมืดมิดของแถวรางรถไฟและเมืองในหมอก ออกไป

แล้วจะไปไหน เมืองข้างนอกนั้นยังไม่มีชื่อด้วยซ้ำ เราไม่รู้ว่ามันจะอยู่นอกเรื่อง หรือจะบรรจุนวนิยายทั้งเรื่องไว้ในความมืดดำดั่งน้ำหมึกของมัน ผมรู้เพียงว่าบทแรกนี้ยึดเยื้อไม่ยอมผลจากสถานีและบาร์ จึงไม่ปลอดภัยหากผมจะไปไหนไกล พวกเขາอาจจะยังมาตามหาผมที่นี่ และคงจะไม่ดีนักหากให้คนอื่นเห็นผมกับ กระเป๋าดูทางใบใหญ่เทอะทะนี้ ฉะนั้นผมจึงกรอกเหรียญใส่โทรศัพท์สาธารณะต่อไป และมันก็คายคืนกลับมาให้ผมทุกครั้ง เหรียญมีหลายเหรียญเหมือนเพื่อใช้โทรศัพท์ทางไกล ตอนนี้พวกเขาอยู่ไหนก็ไม่รู้ บรรดาคนที่ผมต้องรับคำสั่งนะ พูดกันตรง ๆ เลยว่ารับคำสั่ง เห็น ๆ กันอยู่ว่าผมขึ้นกับคนอื่น ลักษณะท่าทางของผมไม่เหมือนคนที่เดินทางไปทำธุระส่วนตัว หรือดำเนินธุรกิจของตน ใครเห็นก็น่าจะบอกว่าผมเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งมากกว่า เป็นเบี้ยในเกมการแข่งขันที่ซับซ้อนมาก เป็นฟันเฟืองตัวเล็ก ๆ ในเครื่องจักรกลขนาดใหญ่ เล็กจนไม่ควรจะมองเห็นด้วยซ้ำ ความจริงก็มีการกำหนดไว้ว่าผมจะผ่านมาแถวนี้โดยไม่ทิ้งร่องรอยอะไรไว้ แต่ทุกนาทีที่ผ่านไปขณะผมอยู่ที่นี้ผมกลับทิ้งร่องรอยผมทิ้งร่องรอยหากผมไม่พูดกับใครเลย เพราะได้แสดงตนว่าเป็นคนที่ไม่ต้องการเปิดปาก ผมทิ้งร่องรอยหากผมพูด เพราะทุกถ้อยคำที่เอ่ยออกไปจะคงอยู่ และอาจย้อนกลับมาปรากฏในภายหลัง โดยอาจอยู่ในวงเล็บหรือไม่ก็ได้ คงเพราะเหตุนี้กระมังผู้แต่งถึงได้ใส่ข้อสันนิษฐานซ้อน ๆ กันในย่อหน้ายาวเหยียดโดยไม่มีบทสนทนา เป็นชั้นตะกั่วหนาและทึบแสงให้ผมผ่านไปได้โดยไม่มีใครสังเกตเห็น แล้วก็หายลับไป

ผมเป็นคนที่ไม่สะดุดตาใครเลย เป็นตัวตนนิรนามบนฉากหลังที่ยิ่งนิรนามกว่า หากว่าคุณ คุณนักอ่าน สังเกตเห็นผมจนได้ท่ามกลางผู้คนที่ยืนจากรถไฟ แล้วคอยตามผมขณะที่ผมเดินไปเดินมาอยู่ระหว่างบาร์กับตู้โทรศัพท์ก็เพียงเพราะใคร ๆ เรียกผมว่า “ผม” และนี่คือสิ่งเดียวที่คุณรู้เกี่ยวกับผม แต่ก็น่าพอที่จะทำให้คุณรู้สึกอยากลงทุนใส่ส่วนหนึ่งของตัวคุณเองลงไปใน “ผม” ที่คุณไม่รู้จักนี้ ผู้แต่งเองก็เช่นกัน ถึงแม้เขาจะไม่มีเจตนาใด ๆ ที่จะพูดถึงตัวเอง และตัดสินใจเรียกตัวละครว่า “ผม” ราวกับเพื่อให้รอดสายตาคน และจะได้ไม่

ต้องเอ่ยถึงหรือพรรณาลักษณะ เพราะชื่อหรือคุณศัพท์อื่น ๆ จะสื่อความหมายมากกว่าสรรพนามอื่น ๆ นี่ กระนั้นก็ตาม เพียงแค่เขียนคำว่า “ผม” เขาก็รู้สึกอยากจะใส่ตัวเขาเองลงไป ใน “ผม” นี้ลึกลับหน่อยแล้ว ใส่สิ่งที่เขารู้สึกหรือคิดไปเองว่ารู้สึก ไม่มีอะไรจะง่ายไปกว่าการนี้กว่าตัวเองเป็นผม สำหรับตอนนี้ พฤติกรรมของผมที่เห็นจากภายนอกเป็นพฤติกรรมของนักเดินทางผู้ตกทอดสถานการณ์ซึ่งเป็นประสบการณ์ส่วนหนึ่งของทุกคน แต่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในตอนต้นเรื่องมักเกี่ยวโยงไปถึงสิ่งอื่นที่เกิดขึ้นแล้วหรือกำลังจะเกิดเสมอ และสิ่งอื่นนี่เองที่ทำให้การนี้กว่าตัวเองเป็นผมเป็นเรื่องอันตราย อันตรายสำหรับคุณ คุณผู้อ่าน และสำหรับเขา ผู้แต่ง และยิ่งตอนต้นของนวนิยายเรื่องนี้ที่มืดทึบ เลื่อนราง ธรรมดา และทั่วไปมากเท่าไร คุณและผู้แต่งก็ยิ่งรู้สึกถึงเงาแห่งภัยอันตรายที่กำลังก่อตัวขึ้นบนเศษเสี้ยวหนึ่งของ “ผม” ที่พวกคุณไม่คิดให้รอบคอบก่อนจะลงทุนเอาตัวเองใส่ลงไปใน “ผม” ของตัวละครตัวหนึ่งซึ่งพวกคุณไม่รู้ว่าพวกเขาเรื่องราวอะไรมาด้วย เหมือนกระเป๋าดูทางไปในนั้นซึ่งเขาอยากจะสลัดไปให้พ้นตัวเหลือเกิน

การสลัดกระเป๋าดูทางไปให้พ้นตัวคงต้องเป็นเงื่อนไขประการแรกของการสร้างสถานการณ์ก่อนหน้านี้ขึ้นอีกครั้ง ก่อนหน้าที่จะเกิดทุกสิ่งที่เกิดขึ้นในภายหลัง ผมหมายความว่าตอนที่ผมบอกว่าอยากจะว่ายทวนกระแสของเวลาอยากจะลบผลสืบเนื่องของเหตุการณ์บางเหตุการณ์ แล้วนำสภาพการณ์เบื้องต้นกลับคืนมา แต่เวลาทุกชั่วขณะในชีวิตผมสังสมเหตุการณ์ใหม่ ๆ ติดตัว และเหตุการณ์ใหม่ ๆ แต่ละอย่างต่างก็พกพาผลสืบเนื่องติดตัวไปด้วย ฉะนั้น ยิ่งผมพยายามจะกลับไปจุดศูนย์ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นมากเท่าไร ผมก็ยิ่งออกห่างจากมันไปไกลมากเท่านั้น ถึงแม้การกระทำทั้งหมดของผมจะมุ่งลบผลสืบเนื่องของการกระทำก่อนหน้านี้ และแถมยังได้ผลอย่างน่าชื่นชมเสียอีกด้วย จนทำให้ผมเปิดหัวใจรับความหวังว่าประเดี๋ยวก็จจะรู้สึกโล่งอก แต่ผมต้องไม่ลืมว่าทุกการเคลื่อนไหวของผมในอันจะลบเหตุการณ์ก่อนหน้านี้ล้วนก่อให้เกิดท่าผนแห่งเหตุการณ์ใหม่ซึ่งทำให้สถานการณ์ยิ่งซับซ้อนรุนแรงกว่าเดิม และผมก็ต้อง

พยายามลบนั่นอีก เพราะฉะนั้นผมจึงต้องคิดคำนวณให้ดีกว่าจะเคลื่อนไหวทุกครั้ง เพื่อให้ลบได้มากที่สุด และเพิ่มความซับซ้อนน้อยที่สุด

ชายคนหนึ่งซึ่งผมไม่รู้จักจะต้องมาพบผมทันทีที่ผมลงจากรถไฟหากอะไร ๆ ไม่ผิดพลาดไปหมดเช่นนี้ ชายคนหนึ่งกับกระเป๋าดัดล้อเลื่อนเหมือนใบของผมข้างในว่างเปล่า กระเป๋าสองใบจะชนกันเหมือนโดยบังเอิญในหมู่คนเดินทางที่สัญจรขวักไขว่อยู่บนชานชาลาระหว่างรถไฟสองขบวน เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญได้ และแยกไม่ออกจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญจริง ๆ แต่จะมีรหัสซึ่งชายผู้นั้นจะพูดกับผม เป็นการออกความเห็นเกี่ยวกับหัวข้อข่าวหนังสือพิมพ์ที่โผล่ออกมาจากกระเป๋าเสื้อของผม เกี่ยวกับผลการแข่งม้า “หา! เซโนเน ดิ เอแอลา ชนะ!” ระหว่างนั้นเราก็จับคันเหล็กวุ่น ดึงกระเป๋าเดินทางแยกออกจากกัน และอาจจะแลกเปลี่ยนความเห็นกันนิดหน่อยเกี่ยวกับม้า การทำนายผล การพนัน แล้วก็จะแยกทางกันไปขึ้นรถไฟคนละขบวน เห็นกระเป๋าไปตามทางของตน จะไม่มีใครสังเกตเห็น แต่กระเป๋าใบของเขาจะมาอยู่กับผม และใบของผมก็ไปอยู่กับเขา

แผนการยอดเยี่ยม ยอดเยี่ยมจนเพียงแค่เหตุขัดข้องซี่ปะตัวก็ทำให้มันล้มได้ แล้วที่นี่ผมก็มาอยู่ที่นี้โดยไม่รู้แล้วว่าต้องทำอะไร เป็นนักเดินทางคนสุดท้ายรออยู่ในสถานีแห่งนี้ซึ่งจะไม่มีรถไฟออกหรือเข้าจนกว่าจะรุ่งเช้า เป็นโมงยามที่หัวเมืองเล็ก ๆ ปิดตัวอยู่ในโลกของมัน ในบาร์ประจำสถานีเหลือเพียงคนท้องถิ่นซึ่งรู้จักกันหมด เป็นผู้คนที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถานี แต่ดันดันฝ่าความมืดบริเวณจัตุรัสไปจนถึงที่นั่น คงเพราะแถวนั้นไม่มีบาร์หรือไนต์คลับอื่นเปิด หรือคงเพราะตามหัวเมืองต่าง ๆ สถานีรถไฟยังคงมีเสน่ห์ดึงดูดใจ มีสิ่งใหม่ ๆ ให้พอจะคาดหวังได้จากสถานี หรือเพียงความทรงจำเก่า ๆ สมัยที่สถานีเป็นจุดติดต่อกับโลกภายนอกเพียงจุดเดียว

ผมเฝ้าบอกตัวเองว่าสมัยนี้ไม่มีหัวเมืองแล้ว หรืออาจไม่เคยมีเลยก็ได้ เพราะสถานที่ทุกแห่งสื่อสารถึงกันทันที เราารู้สึกถึงความโดดเดี่ยวเพียงช่วงการ

เดินทางจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งเท่านั้น กล่าวคือ เมื่อไม่อยู่ ณ สถานที่แห่งใดเลย อย่างผมนี่แหละ ผมอยู่ที่นี้โดยไม่มีที่นี้หรือที่อื่น ผู้คนที่ไม่ใช่คนต่างถิ่นเห็นผมเป็นคนต่างถิ่น อย่างน้อยก็เท่า ๆ กับที่ผมเห็นว่าพวกเขาไม่ใช่คนต่างถิ่นและรู้สึกอิจฉา ใช่ อิจฉา ผมกำลังมองชีวิตยามค่ำของวันธรรมดาในเมืองเล็ก ๆ เหมือนเมืองทั่วไปเมืองหนึ่งจากภายนอก และผมก็ตระหนักว่าตัวเองถูกตัดขาดออกจากยามค่ำธรรมดาทั้งหลายซึ่งจะเป็นเวลานานแค่ไหนก็ไม่รู้ ผมนึกถึงเมืองอื่น ๆ อีกนับพันที่คล้าย ๆ เมืองนี้ นึกถึงสถานเริงรมย์สว่างไสว นับแสน ซึ่งยามนี้ผู้คนที่อยู่ therein ปลดปล่อยให้ค่าคีนมีดลง และในหัวไม่มีเรื่องคิดอย่างที่ผมมี อาจจะมีเรื่องอื่นที่ไม่น่าอิจฉาเลย แต่ในช่วงระยะเวลาที่ผมพร้อมจะแลกเปลี่ยนเรื่องคิดกับใครก็ได้ในหมู่พวกเขา เป็นต้นว่าเด็กหนุ่มคนใดคนหนึ่งที่กำลังเดินรวบรวมรายชื่อจากบรรดาเจ้าของร้านเพื่อนำไปยื่นคำร้องเกี่ยวกับภาษีป้ายไฟนีออนต่อเทศบาลเมือง และขณะนี้กำลังอ่านคำร้องให้ชายประจำเคาน์เตอร์ฟัง

นวนิยายตอนนี้ใส่บทสนทนาซึ่งดูเหมือนจะไม่ทำหน้าที่อื่นใดนอกจากนำเสนอภาพชีวิตประจำวันของเมืองในต่างจังหวัดเมืองหนึ่ง “เฮลละ อาร์มีดา ลงชื่อหรือยัง” พวกเขาถามผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งผมเห็นเพียงด้านหลัง สายรัดเสื้อห้อยจากเสื้อคลุมตัวยาว ชายเสื้อเป็นขนสัตว์ คอเสื้อตั้งสูง ควันลอยขึ้นจากนิ้วที่กุมขา แก้ว “แล้วใครบอกพวกนายล่ะว่าฉันอยากติดป้ายไฟนีออนที่ร้าน” เธอตอบ “ถ้าทางเทศบาลคิดจะประหยัดค่าโคมไฟถนน ฉันก็ไม่ควักกระเป๋าตัวเองติดไฟส่องถนนให้หรอก! เพราะถึงยังไงใคร ๆ ก็รู้ว่าร้านเครื่องหนังอาร์มีดาอยู่ที่ไหน พอฉันดึงประตูเหล็กม้วนลงแล้วถนนมืด ก็ราตรีสวัสดิ์กันเท่านั้นเอง”

“เพราะอย่างนี้ไงเธอถึงต้องลงชื่อด้วย” พวกเขาว่า พวกเขาพูดกับเธออย่างสนิทสนม ทุกคนพูดจากันอย่างสนิทสนม ปนภาษาถิ่น เป็นผู้ที่เห็นหน้ากันทุกวันจนชิน ไม่รู้กี่ปีมาแล้ว ถ้อยสนทนาทุกเรื่องเป็นการพูดเรื่องเดิมต่อ เข้า

แห่กันแรง ๆ ก็มี “พูดความจริงมาเถอะน่าว่าเธออยากให้มันมืด จะได้ไม่มีคนเห็นว่าใครไปหาเธอ! ปิดประตูเหล็กม้วนแล้วต้อนรับใครที่หลังร้านล่ะ”

คำลัพยอกเหล่านี้ออกเป็นเสียงเอ็ดอึงฟังไม่ได้ศัพท์ ซึ่งอาจได้ยินชัดบางคำหรือบางประโยคที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อสิ่งที่จะเกิดตามมา ถ้าจะอ่านให้ตีคุณต้องเก็บทั้งความรู้สึกว่ามีเสียงเอ็ดอึงและความรู้สึกว่ามีเจตนาซุกซ่อนอยู่ ซึ่งคุณ (และผมด้วย) ยังเก็บไม่ได้ ฉะนั้นเวลาอ่านคุณต้องทิ้งเพลอไพลและระวังระไวในคราเดียว เหมือนผมตอนนี่ที่กำลังใจลอยหูฟัง เอาศอกเท้าเคาะเคาะเตอร์กำปั้นค้ำแก้ม และหากตอนนี้นวนิยายเริ่มจะออกจากเมฆหมอกแห่งความคลุมเครือเพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปพรรณสัณฐานของผู้คนเล็กเล็กล้นน้อย ความรู้สึกที่มันต้องการถ่ายทอดถึงคุณก็คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้เห็นใบหน้าต่าง ๆ เป็นครั้งแรก แต่ก็คล้ายจะเคยเห็นเป็นพื้น ๆ ครึ่งแล้ว เราอยู่ในเมืองที่มักเจอเจอคนหน้าเดิม ๆ บนท้องถนนเสมอ ใบหน้าเหล่านั้นพกพาความเคยชินและส่งมาถึงคนอย่างผมด้วย ซึ่งถึงแม้จะไม่เคยไปที่นั่นมาก่อน แต่ก็รู้ว่านั้นเป็นใบหน้าที่เดิม ๆ ใบหน้าที่กระจกในบาร์เคยเห็นมันหนาขึ้นหรือหย่อนยานลงสีหน้ายับย่นหรืออวบอ้วนขึ้นในแต่ละคำคืนที่ผ่านไป ผู้หญิงคนนี้อาจเคยเป็นดาวประจำเมือง สำหรับผมซึ่งเพิ่งเห็นเธอเป็นครั้งแรกยังบอกได้เลยว่าเธอเป็นผู้หญิงมีเสน่ห์ แต่หากผมนึกภาพว่าตัวเองกำลังมองเธอด้วยสายตาของลูกค้าคนอื่น ๆ ที่นั่นก็就会有ความเหนื่อยล้าเกาะกุมตัวเธอ ซึ่งอาจเป็นเพียงเงาแห่งความเหนื่อยล้าของพวกเขาเอง (หรือของผม หรือของคุณ) พวกเขารู้จักเธอตั้งแต่สมัยเธอยังสาว รู้จักเธอทุกซอกทุกมุม ใครบางคนในนั้นอาจเคยมีความสัมพันธ์กับเธอ เป็นเรื่องราวที่ผ่านไปแล้ว และลืมเลือนไปแล้ว พูดอีกอย่างก็คือมีม่านแห่งภาพอื่น ๆ ทาบทับบนภาพของเธอจนมันพร่ามัว ความทรงจำอันหนักอึ้งก็ตขวางไม่ให้ผมเห็นเธอเหมือนคนที่เพิ่งเห็นเป็นครั้งแรก เป็นความทรงจำของคนอื่นซึ่งลอยค้ำงเหมือนควันใต้โคมไฟ

การหาความสำราญของลูกค้าเหล่านี้หลัก ๆ ดูเหมือนจะเป็นการพนัน พนันเกี่ยวกับเหตุการณ์เล็กแสนเล็กในชีวิตประจำวัน เช่นคนหนึ่งพูดว่า “มาพนันกันว่าวันนี้ใครจะมาบาร์ก่อน หมอมาร์เน หรือसारวัตรกอริน” อีกคนก็บอกว่า “แล้วพอหมอมาร์เนมาถึง เขาจะทำอะไรเพื่อหลบหน้าเมียเก่า จะไปเล่นฟุตบอล หรือกรอกบัตรทำนายผลฟุตบอล”

ในการมีอยู่เช่นการมีอยู่ของผมไม่อาจทำนายอะไรได้เลย ผมไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับผมในอีกครึ่งชั่วโมงข้างหน้า ผมนึกภาพชีวิตที่เต็มไปด้วยทางเลือก เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่มีขอบเขตจำกัดให้ทำนายได้ไม่ออก ถ้าไม่อย่างนั้นก็ไม่มีอย่างอื่น

“ไม่รู้สิ” ผมพูดเบา ๆ

“ไม่รู้อะไรหรอกคะ” เธอถาม

ผมรู้สึกว่เรื่องที่ผมกำลังคิดนี้ผมพูดออกไปได้ ไซ้เอาแต่เก็บไว้ในใจเหมือนเรื่องอื่น ๆ พูดกับผู้หญิงคนข้าง ๆ ที่เคาน์เตอร์นี้ คนที่เป็นเจ้าของร้านขายเครื่องหนังซึ่งผมอยากจะเอ่ยปากคุยด้วยมาครู่หนึ่งแล้ว “แถวนี้เป็นอย่างนี้กันหรือครับ”

“เปล่า ไม่จริง” เธอตอบ ผมรู้อยู่แล้วว่าเธอจะตอบอย่างนี้ เธอยืนยันว่าเราไม่อาจคาดการณ์อะไรได้เลยทั้งที่นี้และที่ไหน ๆ จริงอยู่ว่าเวลานี้ทุกเย็นหมอมาร์เนจะปิดคลินิก และसारวัตรกอรินจะออกเวรจากสถานีตำรวจ และทั้งคู่ก็แวะมาที่นี้เป็นประจำ คนนั้นมาก่อน หรือคนนี้มาก่อน แต่มันจะมีความหมายอะไรเล่า

“แต่ถึงยังไงดูเหมือนจะไม่มีใครแย่งเรื่องที่ว่าคุณหมอพยายามหลบหน้าภรรยาเก่า” ผมพูด

“ฉันนี่แหละภรรยาเก่า” เธอตอบ “คุณอย่าไปฟังเรื่องที่คนพวกนั้นพูดกันเลยล่ะ”

ที่นี้ความสนใจของคุณ คุณนักอ่าน ก็พุ่งไปที่ผู้หญิงคนนี้คนเดียว หลายหน้ามาแล้วที่คุณวนเวียนอยู่รอบ ๆ เธอ หลายหน้ามาแล้วที่ผม ไม่สิ ที่ผู้แต่งวนเวียนอยู่รอบ ๆ ตัวละครหญิงตัวนี้ หลายหน้ามาแล้วที่คุณรอให้เงาของเธอก่อรูปขึ้นแบบที่เงาของผู้หญิงก่อรูปบนหน้าหนังสือ การรอคอยของคุณในฐานะนักอ่านนี่เองที่ผลักดันผู้แต่งให้ไปหาเธอ รวมทั้งผมผู้ที่มีเรื่องอื่นให้คิดมากมายกลับกำลังปล่อยให้ตัวเองพุดกับเธอ เอยปากคุยกับเธอ ซึ่งผมควรจะรีบตัดบทแล้วหลบหายไป ส่วนคุณก็แน่นอนว่าอยากรู้รายละเอียดเกี่ยวกับเธอให้มากขึ้น แต่กลับมีเพียงข้อมูลไม่กี่อย่างเท่านั้นที่ปรากฏออกมาจากตัวหนังสือ ใบหน้าของเธอยังคงซุกซ่อนอยู่ในควันและเส้นผม จำต้องทำความเข้าใจว่าเบื้องหลังริมฝีปากที่เฝ้มอย่างขมขื่นนั้นมียิ่งใดที่ไม่เฝ้มอย่างขมขื่น

“พวกเขาพูดเรื่องอะไรกันหรือครับ” ผมถาม “ผมไม่รู้อะไรเลย รู้เพียงว่าคุณมีร้าน ไม่มีป้ายไฟ แต่ไม่รู้ด้วยซ้ำว่าอยู่ที่ไหน”

เธออธิบายให้ผมฟัง ร้านนั้นเป็นร้านขายเครื่องหนัง กระเป๋าเดินทาง และเครื่องใช้สำหรับการเดินทาง ไม่ได้อยู่บริเวณจัตุรัสของสถานีแต่อยู่บนถนนสายหนึ่งที่แยกออกไป ไม่ไกลจากสถานีขนส่งสินค้าบริเวณที่รางรถไฟตัดผ่านถนน

“แล้วทำไมคุณถึงสนใจล่ะ”

“ผมอยากมาถึงที่นี่ก่อนหน้านี้ จะได้เดินไปบนถนนมืด ๆ เห็นร้านของคุณเปิดไฟสว่าง แล้วก็เข้าไปพุดกับคุณว่า ให้ผมช่วยดิงประตูเหล็กม้วนลงไหมครับ”

เธอบอกว่าเธอดิงประตูลงเรียบร้อยแล้ว แต่ต้องกลับไปร้านเพื่อทำรายการของ และจะอยู่ที่นั่นจนถึงดึก

คนในบาร์พุดจาหยอกล้อและตบไหล่กัน การพนันเรื่องหนึ่งได้ข้อสรุปแล้ว หมอมาร์เนกำลังเดินเข้ามาในร้าน

“วันนี้สารวัตรมาซ้ำ เพราะอะไรก็ 모르สินะ”

หมอเข้ามาแล้วยกมือทักทายไปรอบ ๆ สายตาของเขาไม่ได้หยุดมอง ภรรยา แต่เขาเห็นแน่ ๆ ว่ามีผู้ชายคนหนึ่งกำลังพูดคุยอยู่กับเธอ เขาเดินไปท่าย บาร์ หันหลังให้เคาน์เตอร์ หยอดเหรียญใส่เครื่องเล่นพินบอล แล้วที่นี้ผมผู้ต้อง ผ่านมาที่นี้โดยไม่มีใครสังเกตเห็น กลับถูกพินิจพิเคราะห์และบันทึกภาพด้วย สายตาที่ผมไม่อาจหลอกตัวเองได้ว่ามองไม่เห็นผม สายตาที่จะไม่ลืมเลือนสิ่งใด หรือผู้ใดที่เกี่ยวข้องกับคนที่เขาหึงหวงและทำให้เขาเจ็บปวด เพียงดวงตาปรือ และน้ำนิตหน้อยคู่นั้นก็พอที่จะบอกผมว่าเรื่องราวสะเทือนใจที่เคยมีระหว่างทั้งสองคนนั้นยังไม่จบ เขายังมาบาร์แห่งนี้ทุกเย็นเพื่อให้ได้เห็นหน้าเธอ เพื่อให้แผลเก่าเผยอ หรืออาจเพื่อให้รู้ว่าคืนนี้ใครจะกลับบ้านเป็นเพื่อนเธอ ส่วนเธอก็อาจ จงใจมาบาร์แห่งนี้ทุกเย็นเพื่อให้เขาเจ็บซ้ำใจ หรืออาจจะหวังว่าความเคยชินกับความเจ็บปวดจะกลายเป็นเช่นความเคยชินอื่นสำหรับเขา และหวังว่ามันจะมี ธรรมชาติของความว่างเปล่าซึ่งเคลือบริมฝีปากและชีวิตของเธอมานานปี

“สิ่งที่ผมต้องการมากที่สุดในโลก” ผมพูดกับเธอ เพราะไหน ๆ ก็พูดไป แล้วก็ควรจะพูดต่อ “คือทำให้นาฬิกาหมุนย้อนกลับ”

หญิงสาวให้คำตอบคาด ๆ ทำนองว่า “ก็แค่จับเข็มนาฬิกาหมุน” ส่วนผม “ไม่ใช่ครับ ทำด้วยความคิดนะครับ เฟ่งสมาธิจนทำให้เวลาย้อนกลับ” ผมพูด จะ ว่าไปก็ไม่แน่ชัดว่าผมพูดจริง ๆ หรือผมอยากจะพูด หรือผู้แต่งตีความถ้อยคำที่ ผมจึงง้อออกไปอย่างไม่จบประโยค “ตอนที่ผมมาถึงที่นี่สิ่งแรกที่ผมคิดคือ สงสัย ผมจะใช้พลังความคิดที่ว่านั่นจนเวลาหมุนกลับครบรอบ ตอนนี้ถึงได้มาอยู่ใน สถานี่ที่ผมออกเดินทางเป็นครั้งแรก สถานี่ที่ยังเหมือนเดิมทุกอย่าง ไม่มีอะไร เปลี่ยนแปลง ทางเลือกในชีวิตผมทุกทางเริ่มต้นที่นี้ มีหญิงสาวคนหนึ่งผู้ น่าจะ เป็นคนรักของผม แต่ก็ไม่ได้เป็น มีดวงตาคู่เดิมของเธอ เรือนผมเรือนเดิม...”

เธอมองไปรอบ ๆ ด้วยท่าทางเหมือนจะล้อผมเล่น ผมเชิดคางไปทางเธอ เธอยกมูมปากขึ้นคล้ายจะยิ้ม แต่แล้วก็หยุดนิ่ง เพราะเธอเปลี่ยนใจ หรือเพราะ

เธอยิ้มเช่นนั้นเอง “ฉันไม่แน่ใจว่าเป็นคำชมหรือเปล่า แต่ก็ถือว่าเป็นคำชม แล้วยัง
ใจต่อล่ะ”

“แล้วผมก็มาอยู่ที่นี้ ผมในปัจจุบัน กับกระเป๋าดูทางใบนี้”

เป็นครั้งแรกที่ผมเอ่ยถึงกระเป๋าดู แม้ว่าจะคิดถึงมันอยู่ตลอดเวลา

ส่วนเธอ “คำนี้มีแต่กระเป๋าดูทางใบสีเหลี่ยมติดล้อเลื่อนจริง ๆ”

ผมนิ่งเฉย ไม่แสดงความรู้สึกใด ๆ ถามว่า “หมายความว่ายังงัยหรือ
ครับ”

“วันนี้ฉันขายกระเป๋าดูอย่างนี้ไปใบหนึ่ง”

“ให้ใครครับ”

“คนต่างถิ่น เหมือนคุณนี่แหละ เขาไปที่สถานีรถไฟแล้วก็ออกเดินทาง
ไปกับกระเป๋าดูที่เพิ่งซื้อ เหมือนของคุณเปียบ”

“มีอะไรแปลกตรงไหนหรือครับ ปกติคุณไม่ได้ขายกระเป๋าดูทางหรือ
หรือ”

“กระเป๋าดูแบบนี้ค้างอยู่ในร้านฉันมานานแล้ว คนที่นี้ไม่มีใครซื้อเลย คงจะ
ไม่รู้จัก ไม่มีใครชอบ หรือไม่รู้จะเอาไปทำอะไร ทั้ง ๆ ที่น่าจะเป็นกระเป๋าดูที่ใช้
คล่อง”

“ไม่คล่องสำหรับผม เป็นต้นว่า หากผมเกิดคิดขึ้นมาว่าคำนี้อาจเป็น
คำคินแสนงดงามสำหรับผม ผมก็จะนึกขึ้นได้ว่าต้องลากกระเป๋าดูทางใบนี้ไป
ด้วย แล้วก็คิดอะไรอย่างอื่นไม่ออกอีกเลย”

“แล้วทำไมคุณถึงไม่ทิ้งไว้ที่ไหนสักแห่งล่ะคะ”

“อาจเป็นในร้านขายกระเป๋าดู” ผมพูด

“ก็ได้ เพิ่มอีกใบจะเป็นไรไป”

เธอลุกขึ้นจากเก้าอี้ จัดคอเสื้อคลุมและเข็มขัดที่หน้ากระຈ

“ถ้าเดี๋ยวมแะไปที่ร้าน แล้วเคาะประตูเหล็กม้วน คุณจะไ้ยินไหม”

“ลองดูสิ”

เธอไม่กล่าวลาใครเลย ออกไปอยู่ที่จัตุรัสข้างนอกแล้ว

หมอมาร์เนผละจากเครื่องเล่นพิณบอลเดินมาทางเคาน์เตอร์ เขาต้องการ
มองหน้าผม หรือคงต้องการจับคำพูดที่คนอื่นพาดพิงถึง หรือเพียงรอยยิ้มเย้ย
หยัน แต่คนเหล่านั้นพูดเรื่องการพนัน พนันเกี่ยวกับตัวเขา โดยไม่สนใจว่าเขาจะ
ฟังอยู่หรือไม่ มีความวุ่นวายอันครึ้นเครงและเป็นกันเองรวมทั้งการตบไหล่กันไป
มาอยู่รอบกายหมอมาร์เน เป็นเรื่องราวอันประกอบด้วยการลัพยอกเข้าหยอก
กันแบบเดิม ๆ แต่ ณ กึ่งกลางของความสนุกสนานเฮฮานี้มีอาณาบริเวณแห่ง
ความให้เกียรติกันซึ่งไม่เคยมีผู้ใดล่วงล้ำ ทั้งนี้ใช้เพียงเพราะว่ามาร์เนเป็นหมอ
เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรืออะไรทำนองนั้น แต่ยังเพราะเขาเป็นเพื่อน หรือ
อาจเป็นเพราะเขาเป็นคนโศคร้ายและแบกรับความโศคร้ายขณะยังเป็นเพื่อน

“วันนี้สารวัตรกอริณมาช้ากว่าทุกครั้งที่เคยพนันกัน” ใครคนหนึ่งพูดขึ้น
เพราะขณะนั้นสารวัตรกำลังเข้ามาในบาร์

เขาเข้ามา “สวัสดีมิตรสหายทุกท่าน!” แล้วเดินมาใกล้ ๆ ผม ก้มลงมอง
กระเป๋าดูทาง หนังสือพิมพ์ กระซิบลอดไรฟันว่า “เซโนเน ดี เอแลอา” แล้วเดิน
ไปที่เครื่องขายบุหรี

พวกเขาส่งผมมาให้ตำรวจอย่างนั้นหรือ เขาคือตำรวจที่ทำงานให้องค์กร
ของเราอย่างนั้นหรือ ผมไปที่เครื่องขายบุหรี เหมือนเพื่อจะซื้อบุหรีด้วย

เขาพูดว่า “พวกมันฆ่าจันแล้ว คุณไปจากที่นี่ซะ”

“แล้วกระเป๋าส่ะ” ผมถาม

“เอากลับไปด้วย ตอนนีเราไม่อยากจะอยู่กับมัน ขึ้นรถเร็วเทียวก้าทุ่ไป”

“แต่มันไม่จอดที่นี่...”

“มันจะจอด คุณไปที่ชานชาลาหมายเลขหก หน้าสถานีขนส่งสินค้า คุณมีเวลาสามนาที”

“แต่ว่า...”

“เร็วเข้า ไม่อย่างนั้นผมต้องจับคุณ”

องค์กรทรงอิทธิพล สั่งตำรวจและการรถไฟได้ ผมเซ็นกระเป๋าส่งไปให้เลื่อนไปตามทางเดินที่ตัดผ่านรางรถไฟจนถึงชานชาลาหมายเลขหก แล้วเดินไปตามชานชาลา สถานีขนส่งสินค้าอยู่สุดทาง ติดกับบริเวณที่ถนนสายหนึ่งตัดผ่านรางรถไฟ ซึ่งจากตรงนั้นไปเป็นหมอกและความมืด สารวัตรจับตามองผมอยู่ที่ประตูบาร์ รถเร็วแล่นเข้ามาด้วยความเร็วเต็มอัตรา ก่อนจะชะลอแล้วหยุด ผมออกจากสายตาของสารวัตร แล้วออกเดินทางต่อ